

P7_TA(2014)0101

ELi ja Venemaa tippkohtumine

Euroopa Parlamendi 6. veebruari 2014. aasta resolutsioon ELi ja Venemaa tippkohtumise kohta (2014/2533(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Venemaa kohta,
 - võttes arvesse Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning Venemaa Föderatsiooni vahelist kehtivat partnerlus- ja koostöölepingut ning käimasolevaid läbirääkimisi uue ELi ja Venemaa vahelise lepingu sõlmimiseks,
 - võttes arvesse 2010. aastal Doni-äärses Rostovis algatatud moderniseerimispartnerlust ning Venemaa liidrite lubadust võtta õigusriigi põhimõtted Venemaa moderniseerimise aluseks,
 - võttes arvesse 31. mail 2003. aastal Peterburis toimunud ELi ja Venemaa 11. tippkohtumise järel tehtud ühisavalduses püstitatud ELi ja Venemaa ühist eesmärki luua ühine majandusruum, ühine vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala, ühine välisjulgeolekualase koostöö ruum ning ühine teadus- ja haridusruum, mis hõlmab ka kultuuriküsimusi (nn neli ühist ruumi),
 - võttes arvesse 28. novembril 2013. aastal toimunud ELi ja Venemaa konsultatsioone inimõiguste alal,
 - võttes arvesse 28.–29. novembril 2013 toimunud idapartnerluse tippkohtumist,
 - võttes arvesse 28. jaanuaril 2014 toimunud ELi ja Venemaa tippkohtumist,
 - võttes arvesse 28. jaanuari 2014. aasta ELi ja Venemaa tippkohtumise järgset Euroopa Komisjoni presidendi José Manuel Durão Barroso avaldust ja Euroopa Ülemkogu eesistuja Herman Van Rompuy märkuseid,
 - võttes arvesse ELi ja Venemaa 28. jaanuari 2014. aasta ühisavaldust terrorismivastase võitluse kohta,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 110 lõikeid 2 ja 4,
- A. arvestades, et EL teeb jätkuvalt pingutusi ELi ja Venemaa suhete edasiseks süvendamiseks ja arendamiseks, mida näitab ka liidu võetud kohustus panustada tõsiselt läbirääkimistesse uue raamlepingu üle, mille eesmärk on suhteid edasi arendada, ning arvestades, et EL ja Venemaa on loonud tihedad ja ulatuslikud suhted eelkõige energia-, majandus- ja ettevõtlussektoris;
- B. arvestades, et 28. jaanuaril 2014. aastal toimunud ELi ja Venemaa tippkohtumise puhul piirduti kolmetunnise piiratud juurdepääsuga kohtumisega, millel keskenduti piiratud arvul küsimustele – see näitab pingeid ELi ja Venemaa suhetes, tulenevalt peamiselt Venemaa survest idapartnerluse riikidele;

- C. arvestades, et ELi ja Venemaa tõhustatud koostöö ja heanaaberlikud suhted on Euroopa ja eelkõige meie ühisnaabruse stabiilsuse, julgeoleku ja heaolu seisukohast otsustava tähtsusega; arvestades, et ELi ja Venemaa Föderatsiooni vahelise strateegilise partnerluse arendamise aluseks saavad olla ainult ühised jagatud väärtused; arvestades, et on äärmiselt oluline kiirendada koostööd rahvusvahelisel tasandil nende kahe partneri vahel kõikides institutsioonides, organisatsioonides ja foorumitel, et parandada ülemaailmselt juhtimist ja lahendada ühised probleemid;
- D. arvestades, et Venemaa Föderatsioonis toimuvad arengud inimõiguste austamise ja kaitsmise osas ning ühiselt kokkulepitud demokraatia ja õigusriigi põhimõtete järgimise osas tekitavad endiselt muret; arvestades, et Venemaa Föderatsioon on Euroopa Nõukogu ning Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) täisliige ning on sellega võtnud endale kohustuse järgida demokraatia põhimõtteid ja austada inimõigusi;
- E. arvestades, et idapartnerluse tippkohtumisel Vilniuses kinnitasid kõik osavõtjad taas oma kindlat seotust rahvusvahelise õiguse põhimõtete ja selliste põhiväärtustega nagu demokraatia, õigusriigi põhimõtete ja inimõiguste järgmine;
- F. arvestades, et ühistes naaberriikides valitsevad heanaaberlikud suhted ning rahu ja stabiilsus on nii Venemaa kui ka ELi huvides; arvestades, et arendada tuleks avatud, avameelset ja tulemustele orienteeritud dialoogi kõnealustes riikides valitsevate kriiside üle, eelkõige seoses pikaajaliste lahendamata konfliktidega, et tugevdada julgeolekut ja stabiilsust, toetada asjaomaste riikide territoriaalset terviklikkust ja töötada välja ühised kriisiohjamise mehhanismid;
- G. arvestades, et idapartnerluse riikidel on Helsingi kokkulepete kohaselt täielik suveräänne õigus ja vabadus ehitada võrdsete partneritena üles suhted enda valitud partneritega;
- H. arvestades, et Abhaasia ja Tshinvali piirkonna / Lõuna-Osseetia ümber piiri rajamise protsess, mida toetavad Vene väed ja mis kahjustab Gruusia territooriumi, on hoogustunud ja muutunud vaenulikuks;
- I. arvestades, et alates 1. detsembrist 2013 edastavad kõik lennuettevõtjad Venemaa ametivõimudele reisijate isikuandmete kohta eelteavet (Advanced Passenger Information –API), ning arvestades, et alates 1. juulist 2014 hakkavad Venemaa ametivõimud nõudma ülelendude puhul täielikke andmeid reisijate ja meeskonna kohta; arvestades, et Venemaa ametivõimude eesmärk on luua täiemahuline reisijate isikuandmete kogumise süsteem;
1. peab ELi ja Venemaa 28. jaanuari 2014. aasta tippkohtumist võimaluseks arutleda ELi ja Venemaa strateegiliste partnerlussuhete olemuse ja suuna üle ning leida lahendused lahkarvamustele; märgib, et ELi ja Venemaa tippkohtumise piiratud formaat kajastab ELi ja Venemaa suhete praegust seisut, mis võimaldab küll pragmaatilist mõttevahetust sisulistes küsimustes, kuid sümboliseerib samal ajal ELi ja Venemaa koostöö praeguseid probleeme; eeldab, et arutelud viivad vastastikuse usalduse suurenemiseni ja loovad tingimused uue poliitilise hoo andmiseks partnerlussuhete edasilikumisele;
2. kinnitab taas oma veendumust, et Venemaa jääb strateegilise koostöö arendamisel üheks ELi kõige tähtsamaks partneriks, kes jagab lisaks majanduslike ja kaubanduslike ühishuvidetele ka soovi viia ellu ühiselt kokku lepitud demokraatlikke väärtuseid;

rõhutab, et edu saavutamine kahepoolsetes suhetes nõuab avatud arutelu, millega lahendada vastastikused lahkavumused;

3. rõhutab vajadust püsiva ja edasiviiva dialoogi järele, et arutada arenguid meie ühisnaabruses ja erinevaid piirkondliku majandusintegratsiooni algatusi, eelkõige nende mõju kaubandusele, võttes aluseks kehtivad Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) kohustused; ergutab ELi ja Venemaad leidma viise, kuidas muuta oma piirkondlikke integratsiooniprotsesse ühilduvamaks, jätkates samas tööd ühise kaubandus- ja majandusvööndi kavandamiseks tulevikus;
4. kordab taas, et ELi ja Venemaa ühisnaabruse küsimuste alase dialoogi aluspõhimõtteks peab olema naaberriikide suveräänsus ja sõltumatus poliitiliste ja kaubanduslike liitlaste valimisel; on veendunud, et ELi väärtustel ja standarditel põhinevad edasised poliitilised ja majandusreformid idapartnerluse riikides, sh Ukrainas, on lõppkokkuvõttes Venemaa enda huvides, sest seeläbi laieneks stabiilsuse, jõukuse ja koostöö ala Venemaa piiride ääres; tuletab meelde, et EL on alati kutsunud Venemaad andma sellesse protsessi oma panust konstruktiivse koostöö kaudu idapartnerluse riikidega; ei ole nõus Venemaa kavatsusega pidada idapartnerluse riike jätkuvalt oma mõjupiirkonnaks; on veendunud, et Ukraina tuleviku üle on õigus otsustada ainult Ukraina kodanikel endil;
5. peab kahetsusväärseks, et Venemaa liidrid näevad ELi idapartnerluses ohtu enda poliitilistele ja majanduslikele huvidele; toonitab asjaolu, et Venemaa saab suuremast kaubandus- ja majandustegevusest hoopis kasu ning et stabiilne ja prognoositav naabruskind suurendab selle julgeolekut; rõhutab, kui oluline on sünergia arendamine, et võimaldada riikidel ühisnaabruses saada võimalikult suurt kasu kahepoolsetest suhetest nii ELi kui ka Venemaa Föderatsiooniga;
6. kordab, et erinevalt Venemaa algatatud tolliliidust ei keelata ELi ulatusliku ja tervikliku vabakaubanduspiirkonna lepingutes (DCFTA) idapartnerluse riikidega neil sõlmida vabakaubanduslikke suhteid kolmandate riikidega; juhib seetõttu tähelepanu asjaolule, et pärast assotsieerimislepingu, sealhulgas ulatusliku ja tervikliku vabakaubanduspiirkonna lepingu allkirjastamist on idapartneritel endiselt võimalus jätkata vabakaubandust Venemaaga vabakaubanduslepingute alusel, mis on praegu sõlmitud Sõltumatute Riikide Ühenduse (SRÜ) raames;
7. loodab tingimuste nõuetekohase täitmise korral alustada läbirääkimisi uue lepingu sõlmimise üle järgmisel tippkohtumisel, mis toimub 2014. aasta juunis Soosis; avaldab kahetsust edusammude puudumise üle läbirääkimistel uue, praegust partnerlus- ja koostöölepingut asendava lepingu sõlmimiseks, mille põhjuseks on peamiselt Venemaa soovimatus pidada sisulisi läbirääkimisi kaubanduspeatüki üle; rõhutab, kui oluline on jätkata tööd moderniseerimispartnerluse raames;
8. nõuab Euroopa Komisjoni järgmisel ametiajal Venemaa suhtes ELi poliitika vastutuse tõhusat koordineerimist, mida iseloomustaks kõrge esindaja ja komisjoni asepresidendi selge ja keskne roll ning liikmesriikide pühendumus ühel häälel Venemaaga kõnelemisele;
9. kutsub Venemaad üles täitma kõiki oma WTOsse astumisest tulenevaid mitmepoolseid kohustusi ja täielikult täitma oma kohustused WTO ees; kutsub Venemaad üles mitte kehtestama liikmesriikide toodetele omavolilisi impordikeelde, sest sellised meetmed kahjustavad kahepoolseid suhteid eraldi liikmesriikide ja Venemaa vahel ning ELi ja

Venemaa vahelisi suhteid;

10. mõistab kindalt hukka hiljutised terrorirünnakud Volgogradis; peab kiiduväärseks 28. jaanuaril 2014. aastal vastu võetud ELi ja Venemaa ühisavaldust terrorismivastase võitluse kohta, milles EL ja Venemaa leppisid kokku kaaluda võimalusi veelgi tugevdada koostööd, et reageerida terroristide toimepandavatele kuritegudele ja organiseeritud kuritegevusele, laiendada koostööd terrorismivastaste parimate tavade vahetamisel ja terrorismivastase võitluse spetsialistide koolitamisel ning hoogustada koostööd nii ÜRO võrgustikus kui ka muudes mitmepoolsetes foorumites;
11. võtab teadmiseks ELi–Venemaa ühise ruumi eduaruanded, milles tuuakse lühidalt välja edusammud või taandareng ELi–Venemaa ühise ruumi ja 2005. aastal vastu võetud tegevuskavade elluviimisel; toetab eriti koostööd teadus- ja arendustegevuse valdkonnas ning rõhutab, et neli ühist ruumi tuginevad vastastikkuse põhimõttele;
12. rõhutab energiapuuduse olulisust ning asjaolu, et loodusvarade tarnet ei tohiks kasutada poliitilise vahendina; rõhutab energeetika-alase koostöö tähtsust mõlema poole jaoks, kuna see loob võimaluse edasiseks kaubandus- ja majanduskoostööks avatud ja läbipaistval turul, samas täielikult mõistes, et EL peab mitmekesistama oma tarnekanaleid ja energiatarnijaid; rõhutab, et selline koostöö peaks tuginema vastastikkuse sõltuvuse ja läbipaistvuse põhimõtetele, samuti võrdsele juurdepääsule turgudele, infrastruktuurile ja investeeringutele; nõuab, et ELi ja Venemaa energiaalane koostöö põhineks kindlalt siseturu põhimõtetel, sh kolmandal energiapaketil, eelkõige seoses kolmandate osaliste juurdepääsuga, ning energiaharta lepingul; on veendunud, et energiaharta lepingu põhimõtete täielik heakskiit Venemaa poolt tooks kahepoolsetele energiaalastele suhetele mõlemapoolset kasu; nõuab ELi ja Venemaa vahel tihedat koostööd toorainete ja haruldaste muldmetallide tarne, eelkõige otsustava tähtsusega toorainete ja muldmetallide tarne valdkonnas, ning nõuab rahvusvaheliste eeskirjade, eriti WTO eeskirjade järgimist;
13. nõuab tungivalt, et Venemaa Föderatsioon suurendaks oma panust kliimamuutuse leevendamiseks; kutsub eelkõige Venemaad üles täitma teise kohustusperioodi eesmärki, ratifitseerides ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto protokolliga Doha muudatuse;
14. kinnitab pühendumist pikaajalisele eesmärgile – viisavabale reisimisele ELi ja Venemaa vahel –, mis põhineb sisule ja praktilistele edusammudele keskenduval järkjärgulisel lähenemisviisil; märgib, et läbirääkimised uuendatud viisalihtsustuslepingu üle käivad, samas kui toimub lühiajaliste reiside puhul viisanõude kaotamiseks võetavate ühismeetmete rakendamine; väljendab muret kavatsuste pärast hõlmata suur arv teenistuspassiga Venemaa ametiisikuid viisalihtsustuslepinguga;
15. väljendab muret Venemaa Föderatsioonis toimuva üle, mis puudutab inimõiguste austamist ja kaitset ning ühiselt kokku lepitud demokraatlike põhimõtete, eeskirjade ja korra järgimist, eelkõige seoses nn välisagentide seadusega, LGBTI vastase õigusaktiga, laimu rekriminaliseerimisega, riigireetmise alase seadusega ja avalikke meeleavaldusi reguleeriva õigusaktiga; nõuab tungivalt, et Venemaa täidaks Euroopa Nõukogu liikmena oma rahvusvahelisi kohustusi;
16. väljendab heameelt hiljutiste amnestiajuhtumite üle ja rõhutab, et meie strateegilist partnerlust viib edasi selge ja usaldusväärne arusaam põhivabadustest, inimõigustest ja

õigusriigi põhimõtetest; rõhutab, et õigusriigi põhimõtete keskne element on sõltumatu, erapooletu ja tõhus kohtusüsteem, mis aitab tuntavalt kaasa usaldusväärse ja stabiilse ettevõtluskeskkonna ja investeerimiskliima loomisele;

17. kordab oma muret inimõiguste üldise olukorra pärast Venemaal ning igasuguse arengu puudumise pärast ELi ja Venemaa inimõigustealaste konsultatsioonide korra osas; peab eelkõige kahetsusväärseks asjaolu, et kõnealusest dialoogist on saanud pigem protsess, mitte vahend mõõdetavate ja käegakatsutavate tulemuste saavutamiseks; nõuab taas kindlalt, et inimõigustealastesse konsultatsioonidesse tuleb kaasata avalikud edunäitajad ning parandada tuleb dialoogi toimumise korda, hõlmates näiteks konsultatsioonide toimumiskohtade vahetumist, Venemaa valitsusväliste organisatsioonide ja Venemaa ametivõimude vastastikuseid suhteid seoses kõnealuse protsessiga ja Venemaa delegatsiooni koosseisu, ning et tuleb anda ELi ja Venemaa tippkohtumiste kohta ja pärast partnerlusnõukogu kohtumisi avalikke eduhinnanguid;
18. kutsub Venemaad üles täielikult tühistama ebatraditsiooniliste seksuaalsuhete propageerimise kohta käivat föderaalset ja samateemalisi piirkondlikke propageerimisvastaseid seaduseid, mis piiravad inimõigusi, eelkõige seksuaalse sättumuse ja sooidentiteediga seotud sõna- ja kogunemisvabadust; väljendab tõsist muret negatiivsete tagajärgede üle, mida need õigusaktid võivad endaga ühiskonnale kaasa tuua, kuna LGBTI inimeste diskrimineerimine ja nende vastane vägivald aina kasvab; kutsub ELi delegatsiooni üles avaldama LGBTI inimeste inimõiguste kaitsjatele suuremat toetust kooskõlas vastavate suunistega;
19. kordab oma komisjonile esitatud üleskutset suurendada märkimisväärselt jõupingutusi rõhutatud kodanikuühiskonnale abistamiseks riigile antavate rahaeralduste kahekordistamisega, pidades silmas demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendi ning valitsusväliste organisatsioonide / kohalike asutuste rahastamisvahendite käimasolevat programmitööd;
20. rõhutab, et korrapärase poliitilise dialoogi kohtumised terves reas välispoliitilistes küsimustes moodustavad ELi ja Venemaa suhete olulise osa; nendib, et Venemaa kui ÜRO Julgeolekunõukogu alaline liige peab täitma oma kohustusi rahvusvaheliste kriiside korral; kutsub Venemaad üles võtma väga konstruktiivset hoiakut Süüria-teemalisel Genfi II konverentsil, mille eesmärk on saavutada konfliktile poliitiline lahendus; tunneb heameelt Venemaa jõupingutuste üle kiita koos USA ja rahvusvahelise üldsusega heaks ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioon Süüria keemiarelvade hävitamise ja Genfi kõneluste II vooru käivitamise kohta;
21. toonitab, et dialoog ja koostöö Venemaaga üleilmsetes küsimustes on oluline, et tulemuslikult käsitleda Afganistaniga, Lähis-Ida nelikuga ja Aafrika Sarvelt lähtuva piraatlusega seonduvaid probleeme; ergutab seda koostööd süvendama ja tihendama eesmärgiga võtta ühismeetmeid Iraani tuumaprogrammi asjus;
22. kutsub Venemaad üles võtma tagasi otsust tunnustada Gruusias asuvate Abhaasia ja Tshinvali / Lõuna-Osseetia piirkondade eraldumist; mõistab teravalt hukka Abhaasia ja Tshinvali piirkonna / Lõuna-Osseetia ümber piiri ehitamise protsessi, millega on laiendatud okupeeritud territooriumi ulatust, mis tekitab Gruusiale tõsist kahju; kutsub Gruusiat ja Venemaad üles alustama mitmetel teemadel ilma eeltingimusteta otsekõnelusi, vajaduse korral koos mõlemale poolele sobiva kolmandast osapooldest vahendajaga, mis peaks täiendama, kuid mitte asendama olemasolevat Genfi protsessi;

23. kutsub Venemaa Föderatsiooni üles täitma neid kohustusi, mis Venemaa võttis 1996. aastal Euroopa Nõukogus ja mis kajastusid Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) tippkohtumistel vastu võetud otsustes (1999. aastal Istanbulis ja 2002. aastal Portos) Vene vägede ja relvastuse väljaviimise kohta Moldovast; väljendab muret edusammude puudumise pärast selles valdkonnas; toonitab asjaolu, et kõik 5+2 kõneluste osalised on kohustunud lahendama konflikti, võttes aluseks Moldova Vabariigi territoriaalse terviklikkuse; kutsub Venemaad üles osalema konstruktiivselt Mägi-Karabahhi venimajäänud konflikti lahendamiseks tehtavates pingutustes Minski rühma raamistikus;
24. usub, et on vaja rohkem pingutada, edendamaks ELi ja Venemaa vahelist koostööd ja dialoogi piirkondliku julgeoleku alal, kaasa arvatud naabruskonnas venima jäänud konfliktide lahendamise asjus;
25. rõhutab, kui oluline on edendada ELi ja Venemaa kultuuridevahelist dialoogi ning teadmisi üksteise ajaloost ja kultuuripärandist, samuti ergutada üliõpilaste, õpetajate, õppejõudude ja teadlaste liikuvust ja vahetust, et hõlbustada inimestevahelisi kontakte, mis oleksid nähtavaks ja käegakatsutavaks tõendiks kestlikust partnerlusest, mis pikema aja vältel toob kaasa ühistel väärtustel põhineva ühiskonna;
26. pöördub Venemaa ametivõimude poole üleskutsega teha koostööd Venemaa arhiivide avamiseks, et võimaldada teadlastele juurdepääsu ja kustutada asjaomaste dokumentide salastatus, kaasa arvatud nende dokumentide, mis puudutavad Raoul Wallenbergi saatust, kes päästis 70 aastat tagasi tuhanded Ungari juudid genotsiidist;
27. tunnustab tööd, mida tehakse ELi–Venemaa parlamentaarses koostöökomisjonis, mis on kahe parlamentaarse institutsiooni vahelise koostöö arengu ja nendevahelise dialoogi platvorm;
28. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjoni asepresidendile ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, idapartnerluse riikide valitsustele ja parlamentidele, Venemaa Föderatsiooni presidendile, valitsusele ja parlamendile, Euroopa Nõukogule ning Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioonile.